

Aan:

De heer Amos de Jong

In afschrift aan:

Provinciale Staten van Utrecht

ONDERWERP	Beantwoording schriftelijke vragen ex. art. 47 betreffende vervuilende lozingen op Utrechts water (d.d. 9- 10-2023)	TELEFOONNUMMER	+31618520077
		E-MAILADRES	han.de.haas@provincie- utrecht.nl
DATUM	07-11-2023	DOMEIN/OPGAVE	SLO
DOCUMENTNUMMER	UTSP-255965938-7528	TEAM	MIL
CONTACTPERSOON	Han de Haas		
BIJLAGEN	Geen		

Geachte heer De Jong,

Wij ontvingen van u 9-tal vragen over vervuilende lozingen op het oppervlaktewater van de watersystemen in de provincie Utrecht. Onderstaand behandelen wij deze vragen. Bij de beantwoording herhalen wij telkens eerst uw vraag, om vervolgens onze reactie te geven.

Toelichting (vragensteller):

Uit onderzoek door het platform-Investico is gebleken dat een twaalftal grote bedrijven vervuilende stoffen in oppervlaktewateren lozen. Deze wateren zijn volgens Europese regels al (te) erg vervuild. Dit gebeurt met vergunningen die Rijkswaterstaat volgens deskundigen niet zo had mogen verlenen of had moeten herzien.

Het is al langer bekend dat de kwaliteit van ons oppervlaktewater, ook in provincie Utrecht, niet voldoet aan de Europese regels, ondanks dat deze al decennia bekend zijn. In EU-verband hebben we afgesproken dat oppervlakte- en grondwater uiteindelijk in 2027 aan bepaalde kwaliteitseisen moet voldoen. Dit is vastgelegd in de Europese kaderrichtlijn water. Overheden hebben ruim 20 jaar de tijd gehad om aan deze kwaliteitseisen te werken en zo onze gezondheid en natuur te beschermen. Experts waarschuwen al een geruime tijd voor ingrijpende gevolgen en vergelijkbare problemen als in het stikstofdossier.

De fractie van Volt is van mening dat het lozen van giftige en schadelijke stoffen moet stoppen. Vergunningen moeten bijdragen aan een veilige en gezonde leefomgeving. Overheden moeten naleving actief controleren en handhaven, ook door vergunningen te actualiseren indien noodzakelijk. Europese regelgeving is daarbij leidend, en de WHO-normen vormen een belangrijk kader.

Daarom stellen we de volgende vragen:

1. Is GS op de hoogte dat er binnen Nederland verschillende bedrijven zijn die al lange tijd de drempelwaarden / vergunningvoorschriften voor het lozen van vervuilende stoffen in onze oppervlaktewateren overschrijden, en/of daar in onvoldoende mate onderzoek naar doen?

Antwoord:

Ja. Dank voor de door u aangeleverde literatuurbronnen.

2. In het licht van het Investico onderzoek: Zijn er in de Provincie Utrecht ook bedrijven die de drempelwaarden / vergunningvoorschriften voor het lozen van vervuilende stoffen overschrijden, en/of bedrijven die niet voldoen aan de Europese regels rondom waterkwaliteit, en/of lozingen door bedrijven waar de provincie zich zorgen over maakt met betrekking tot de waterkwaliteit in Utrecht?

- Zo ja, kan GS aangeven hoeveel, wie en waar?

- Zo onbekend, is GS bereid om ook dit soort vervuilingbronnen binnen de provincie Utrecht te identificeren, mogelijk in overleg met Rijkswaterstaat en de waterschappen?

Antwoord:

In de provincie Utrecht zijn er zo'n 36.000 bedrijven. De Utrechtse gemeenten zijn voor de meeste bedrijven voor de milieu-aspecten het bevoegde gezag. Voor ongeveer 74 bedrijven is de provincie Utrecht de vergunningverlener en verantwoordelijk voor toezicht en handhaving. De uitvoering van de VTH-taken (= Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving) van zowel de gemeenten en de provincie worden door de Omgevingsdiensten (RUD Utrecht, Omgevingsdienst regio Utrecht en Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied) verzorgd. Lozingen van afvalwater van deze bedrijven vindt veelal via lozingen op het riool plaats. Dit betreft de indirecte lozingen. Ook kan er sprake zijn van directe lozingen. Een dergelijke lozing komt dan direct op het oppervlaktewater. Het waterschap is het bevoegde gezag voor deze directe lozing op het oppervlaktewater. Als het afvalwater op een van de grote rivieren wordt geloosd is Rijkswaterstaat het bevoegde gezag voor VTH-aspecten van de lozing.

Het is een complexe én omvangrijke opdracht om inzicht te krijgen in lozingen van bedrijven en of deze lozingen aan de drempelwaarden en, of deze aan de vergunningvoorschriften voldoen. In reactie op de vraag van mevrouw Butteman (PvdD) in de Commissie BEM van 17 mei 2023, over het in kaart hebben van vervuilende lozingen in water, hebben we hierover op 5 juni 2023 via de beantwoording technische vraag gereageerd (zie:

<https://www.stateninformatie.provincie-utrecht.nl/documenten/Memorandum-Beantwoording-vraag-Lozing-stoffen-Mw-Butteman-PvdD-cie-BEM-17-5-2023.pdf>). De essentie van deze beantwoording is dat er in de provincie Utrecht een grote verscheidenheid aan lozingen op oppervlaktewater zijn afkomstig van bedrijven zoals industriële bedrijven maar ook veehouderijen.

Om voor de provincie Utrecht een totaalbeeld te krijgen van de type lozingen en de beoordeling van de vervuilingbronnen vraagt inbreng van alle betrokken partijen.

In 2024 nemen we als provincie Utrecht in de opdracht aan de RUD Utrecht en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied op, dat voor de bedrijven waarvoor GS Utrecht het bevoegde gezag is, het type lozing wordt geïnventariseerd. Het gaat er dan om of het een directe dan wel een indirecte lozing betreft. Als het om een directe lozing gaat is het van belang om duidelijk te hebben op welk water wordt geloosd, wat de samenstelling van het afvalwater is en wie de waterkwaliteitsbeheerder van deze lozing is. De waterkwaliteitsbeheerder is het bevoegde gezag voor de VTH-aspecten van deze lozing en ziet toe op de naleving van de waterkwaliteitsnormen die gelden voor deze lozingen.

Reductie (potentiële) Zeer Zorgwekkende Stoffen ((p)ZZS)

In het bijzonder richt deze inventarisatie zich op de zogenaamde ZZS-stoffen (Zeer Zorgwekkende Stoffen) en de potentiële ZZS. Door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied zijn deze stoffen voor de risicovolle bedrijven (Brzo en RIE-4) geïnventariseerd. Als vervolg hierop wordt bij deze bedrijven inhoud gegeven aan het Reductie- en Vermijdingsprogramma ZZS.

Ook door de RUD Utrecht zal in 2024 aandacht gegeven worden aan inventarisatie van ZZS en p-ZZS. De eerlijkheid gebied te zeggen dat deze inventarisatie bij de afvalbedrijven en rioolwaterzuiveringen (RWZI) zeer complex is. Door het ontbreken van een brede informatie- en minimalisatieverplichting voor ZZS in de Nederlandse en Europese wetgeving is het volstrekt onduidelijk of er met de afvalstoffen ook ZZS de afvalketen ingaan.

Indirecte lozingen

Afvalwater dat van huishoudens en bedrijven wordt geloosd op het riool, wordt via rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) afgevoerd naar het oppervlaktewater. In het Bodem en Waterprogramma 2022 –2027 (BWP) is aangegeven dat we de effecten in beeld gaan brengen van (Zeer) Zorgwekkende Stoffen (ZZS) op de waterkwaliteit, onder andere de PFAS stoffen zijn aangemerkt als ZZS.

Samen met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR), Waterschap Vallei & Veluwe (WVV), Waterschap Amstel Gooi en Vecht (AGV) en waterschap Rivierenland (WSRL) zijn we in 2023 een gezamenlijk onderzoek gestart naar opkomende en ZZS-stoffen bij de 24 rioolwaterzuiveringen binnen de provincie Utrecht. Met dit onderzoek willen we een beeld krijgen van:

- a. De bijdrage van deze stoffen vanuit de regio aan het totaal en
- b. De bronnen van deze stoffen.

Voor het eerste deel verwachten we de resultaten eind november 2023. Vervolgens zal aanvullend onderzoek plaatsvinden. Resultaten van dit vervolgonderzoek worden in het najaar 2024 verwacht. Over de uitkomsten van de onderzoeken zullen wij u in de loop van volgend jaar informeren.

3. Wat is de rol van de Provincie in zake het verlenen, voorschrijven en handhaven van watervergunningen, specifiek aspect lozen van stoffen op oppervlaktewateren door bedrijven? In hoeverre rijkt onze controlerende functie als Provincie wat betreft de watervergunningen van de waterschappen en gemeenten, hoe wordt dat in de praktijk gebracht, en wat is onze rol binnen watervergunningen van Rijkswaterstaat?

Antwoord:

Op grond van de Waterwet is de provincie niet het bevoegde gezag voor lozingen op het oppervlakte water. Voor lozingen op de grote rivieren, de zogenaamde rijkswateren, is Rijkswaterstaat namens de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, het bevoegde gezag. Voor de andere wateren zijn de waterschappen de bevoegde instantie om de lozing op het oppervlaktewater te beoordelen.

In het proces van vergunningverlening is er voor de provinciale bedrijven een nauwe afstemming over de beoordeling van de aanvraag, de stoffen die in de bedrijfsprocessen worden toegepast en de stromen afvalstoffen die bij het bedrijf vrijkomen. Daarbij worden nadrukkelijk de lozingen van afvalwater getoetst en afgestemd met het bevoegde gezag voor de Waterwet.

4. Wat is de aanpak van de provincie geweest de afgelopen 20 jaar, om de naleving van vergunningvoorschriften en wettelijke vereisten rond de kwaliteit van effluent van bedrijven dat wordt geloosd (op oppervlaktewateren) te controleren, en te handhaven waar nodig? Indien deze verantwoordelijkheid bij andere partijen ligt, wat is in dat geval de rol van de provincie geweest om deze partijen te ondersteunen, en te controleren? Heeft de provincie voldoende capaciteit voor bovenstaande, en voldoende zicht op naleving in de praktijk?

Antwoord: zie antwoord op vraag 2.

5. Hoeveel watervergunningen (specifiek vergunning voor lozen op oppervlaktewateren) zijn er de afgelopen 20 jaar verstrekt door de provincie of onder goedkeuring (bijv. middels vvgb) van de provincie? Hoe vaak zijn deze vergunningen geactualiseerd met medeweten (of in opdracht van) de provincie?

Antwoord: zie antwoord op vraag 3.

6. Ziet GS noodzaak om bestaande vergunningen te actualiseren in het licht van de bovengemelde onderzoeken en publicaties?

Antwoord: zie antwoord op vraag 3.

7. Ziet GS reden om het lozen van stoffen op oppervlaktewateren in provincie Utrecht scherper te gaan controleren, een onderzoek in te stellen, en/of in gesprek te gaan met andere overheden (gemeenten, waterschappen, Ministerie) over de gerapporteerde problematiek?

Antwoord:

Op basis van de resultaten uit de onderzoeken die we in 2024 uitvoeren, kunnen stappen volgen die leiden tot een aanscherping in het toezicht. Zoals bij de beantwoording van vraag 2 is aangegeven werken we als provincie Utrecht constructief samen met de partners in de waterketen.

8. In hoeverre zijn de gerapporteerde overschrijdingen (binnen andere provincies) reden tot zorg voor GS als het gaat om het halen van KRW-doelen door provincie Utrecht? Wat is GS van plan te ondernemen?

Antwoord:

De Kaderrichtlijn water (KRW) is gekoppeld aan de EU-richtlijn Prioritaire stoffen. De waterlichamen waarover in de KRW wordt gerapporteerd moeten voor de chemische toestand voldoen aan de vereisten uit deze richtlijn voor prioritaire stoffen. Op landelijke schaal blijkt dat hieraan veelal niet aan de normen van de EU-richtlijn wordt voldaan. Dit kan -naast het actuele gebruik van stoffen- ook komen door de aanwezigheid van al reeds verboden stoffen die nog wel in het milieu aanwezig zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan verboden bestrijdingsmiddelen. De EU-richtlijn is wat dat aangaat vrij streng, waarbij het de verwachting is dat in 2027 dergelijke overschrijdingen nog steeds voorkomen. Dat is zorgelijk. De KRW geeft in art. 11 lid 5 aan dat als een lidstaat voorziet dat de doelen niet worden gehaald, er actie moet worden genomen. Het ministerie van IenW is momenteel bezig met de uitwerking van het KRW-impulsprogramma. Daarin is ook een actielijn opgenomen om de chemische toestand te verbeteren. Als hier een actie uit voortkomt voor de provincies, dan voeren we dit uit.

9. Welke concrete acties zijn er door de provincie sinds de invoering van de Europese Kaderrichtlijn Water in 2001 uitgevoerd om aan de normen voor waterkwaliteit te voldoen? Wat is daarbij de rol geweest voor de controle op lozingen door bedrijven? Welke concrete acties zullen er nog worden ondernomen?

Antwoord:

Voor een compleet overzicht van maatregelen en acties in het kader van de KRW over de afgelopen 20 (22-12-2000) jaar moeten we teruggrijpen op de drie waterplannen, tien voortgangsrapportages en vele projecten. Dat is een forse archiefstudie. Wij hebben onze rol en verantwoordelijkheid genomen in het stroomgebied, richting Rijk, gemeenten en waterschappen. Deze bestaat uit:

- Toezicht op doelafleiding waterschappen
- Afstemming binnen stroomgebieden en met het Rijk
- Uitvoering KRW-programma Provincie Utrecht (2008, 1 mln)
- Impuls KRW-aanpak Provincie Utrecht tweede planperiode (2018 1,2 mln)

- Uitvoering maatregelen grondwater
- Stroomlijnen en verlenen subsidies EU-middelen (POP 2, POP3, NSP/GLB)
- Vastleggen doelen voor overig water (BWP 2022-2027)
- Toezicht op de lozingen van het afvalwater afkomstig van bedrijven.

Dit toezicht vindt in afstemming met de waterschappen plaats. Het waterschap bemonstert het afvalwater en beoordeelt daarmee de naleving van de lozingsnormen en bepaalt de heffing die voor het zuiveren van het rioolwater door het bedrijf moet worden betaald.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,

mr. J.H. Oosters

Secretaris,

mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen